

หนังสือที่ระลึก

พิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง เฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษา สยามบรมราชกุมารี

วันจันทร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙

ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนิน
ทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง

วันจันทร์ที่ ๒๗ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมืองเชียงราย
จังหวัดเชียงราย

หนังสือที่ระลึก
พิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง
เฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษา สยามบรมราชกุมารี
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตำบลท่าสุด อำเภอเมืองเชียงราย
จังหวัดเชียงราย
วันจันทร์ที่ ๒๗ เดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙

พิมพ์ครั้งแรก
จำนวนพิมพ์ ๑,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่บดินทร์การพิมพ์ จังหวัดเชียงราย

กำหนดการ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ในการพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ประจำปีการศึกษา ๒๕๔๗
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ตำบลท่าสุด อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย
วันจันทร์ที่ ๒๗ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙

เวลา ๑๐.๒๐ น. - สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง
ถึงมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
(วงดุริยางค์บรรเลงเพลงมหาชัย)
- นายกสภามหาวิทยาลัย
รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
อธิการบดี กรรมการสภามหาวิทยาลัย
และคณาจารย์ เฝ้ารับเสด็จฯ
- ผู้แทนคณาจารย์และผู้แทนนักศึกษาทูลเกล้าฯ
ถวายพวงมาลัย
- เสด็จฯ ไปยังพระราชานุสาวรีย์
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
- ทรงวางพานพุ่มดอกไม้
ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย ถวายราชสักการะ
ทรงกราบ
- เสด็จฯ เข้าสู่ภายในพลับพลาพิธี
- ประทับพระราชอาสน์

- รองอธิการบดีฝ่ายปฏิบัติการเข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ
ถวายสูจิบัตรพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง
- อธิการบดีเข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ
ถวายพระรูปสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
(จำลอง)
- นายกสภามหาวิทยาลัย
กราบบังคมทูลสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
- อธิการบดี กราบบังคมทูลรายงาน
การจัดสร้างพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง
- เสด็จฯ ไปยังแท่นมณฑลพิธีเททอง
- ทรงรับแผ่นทอง นาก เงิน จากอธิการบดี
แล้วทรงหย่อนแผ่นทอง นาก เงิน
ลงในช้อนที่เจ้าพนักงานพระราชพิธีถือถวาย
- ทรงเทแผ่นทอง นาก เงิน ลงในเบ้า
แล้วพระราชทานช้อนคืนให้เจ้าพนักงานพระราชพิธี
- ทรงถือสายสูตรเททองหล่อพระพุทธรูป
(ขณะนี้ ชาวพนักงานลั่นฆ้องชัย ประโคมสังข์ แตรดุริยางค์)
- ทรงพระสุหร่าย
ทรงเจิมแผ่นป้ายชื่ออาคารของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- เสด็จฯ ไปยังอาคารหอประชุมมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- เสด็จฯ เข้าสู่ห้องรับรอง
- ประทับพักพระอิริยาบถ
- ทรงฉลองพระองค์ครุย
- ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดเยี่ยม
- เสด็จฯ เข้าภายในหอประชุม
(ดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)
- ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชา
พระพุทธนวราชบพิตร

- ทรงกราบ
- ประทับพระราชอาสน์
- รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายสูจิบัตรพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
- นายกสภามหาวิทยาลัย กราบบังคมทูลสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
- อธิการบดี กราบบังคมทูลรายงานกิจการของมหาวิทยาลัย
- รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ คณบดีสำนักวิชาศิลปศาสตร์ ผู้แทนคณบดีสำนักวิชาวิทยาศาสตร์ คณบดีสำนักวิชาการจัดการ คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณบดีสำนักวิชาอุตสาหกรรมเกษตร กราบบังคมทูลเบิกผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร (จำนวน ๓๓๔ ราย)
- รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ กราบบังคมทูลเบิกผู้ได้รับรางวัลเกียรติยศผลการเรียนดีเด่น เข้ารับพระราชทานเหรียญรางวัล (จำนวน ๔ ราย)
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานปริญญาบัตร และเหรียญรางวัลเกียรติยศผลการเรียนดีเด่น แก่ผู้สำเร็จการศึกษา ตามลำดับ (ขณะนี้ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา)
- ผู้ได้รับพระราชทานปริญญาบัตร กล่าวคำปฏิญาณ
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานพระราโชวาท (จบ/ดนตรีบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)

- เสด็จฯ ไปทรงกราบที่หน้าเครื่องนมัสการ
- เสด็จฯ ออกจากหอประชุมไปยังห้องรับรอง
- ทรงเปลี่ยนฉลองพระองค์ครุย

เวลา ๑๑.๓๐ น.
- เสด็จฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังอาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง (วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี)
- รถยนต์พระที่นั่งถึงอาคารสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษาเฝ้ารับเสด็จฯ
- ผู้แทนคณาจารย์และผู้แทนนักศึกษา ทูลเกล้าฯ ถวายพวงมาลัย
- ทอดพระเนตรนิทรรศการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาการที่สำคัญของมหาวิทยาลัย
- เสด็จฯ ขึ้นชั้น ๒
- ฉายพระรูปร่วมกับคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัย (จำนวน ๓ ชุด ณ ห้องรับรอง ๑)
- ประทับพักพระอิริยาบถ (ณ ห้องรับรอง ๒)
- เสวยพระกระยาหารกลางวัน ณ ห้องเชียงแสน
- เสด็จฯ ออกจากห้องเชียงแสนไปยังห้องรับรอง
- ทรงเปลี่ยนฉลองพระองค์

เวลา ๑๓.๐๐ น.
- ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จฯ ไปแปลงเพาะกล้าชาน้ำมัน อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

การแต่งกาย

ข้าราชการในพื้นที่ : เครื่องแบบปกติสีขาว

ข้าราชการในพระองค์ : เครื่องแบบปกติสีกากีคอตั้ง

คำกราบบังคมทูลสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
ของ
พลตำรวจเอก เภา สารสิน
นายกสภามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ในพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
วันจันทร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า พลตำรวจเอกเภา สารสิน นายกสภามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง มีความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ที่ใต้ฝ่าละอองพระบาทได้พระราชทานพระเมตตาเสด็จพระราชดำเนินมาทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทองในวันนี้ นับเป็นสิริมงคลและเป็นมงคลประวัติแก่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงชั่วกาลนาน

ในวโรกาสนี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชานุญาตเบิกรองศาสตราจารย์วันชัย ศิริชนะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงกราบบังคมทูลถวายรายงานการจัดสร้างพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทองประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ที่ได้ดำเนินมาโดยลำดับ หลังจากนั้นจักได้กราบทูลเชิญใต้ฝ่าละอองพระบาททรงประกอบพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทองต่อไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

คำกราบบังคมทูล
ถวายรายงานการจัดสร้างพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง จำลอง
ของ
รองศาสตราจารย์ ดร. วันชัย ศิริชนะ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ในพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง จำลอง
เฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษา
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
วันจันทร์ที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๔๙

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า รองศาสตราจารย์วันชัย ศิริชนะ อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ขอพระราชทานพระราชวโรกาส กราบบังคมทูลถวายรายงานความเป็นมาของการจัดสร้างพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทองจำลองเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา โดยสังเขป ดังนี้

สภามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง คณาจารย์ พนักงาน และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยทั้งปวง ได้พิจารณาเห็นพ้องต้องกันว่า เพื่อเป็นการแสดงออกซึ่งความจงรักภักดี และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยโดยถ้วนหน้า รวมทั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงอย่างเอนกอนันต์มาโดยตลอด ดังนั้นเพื่อเป็นเครื่องหมายแห่งความชื่นชมโสมนัสในวาระอันเป็นมหามงคลนี้ สมควรที่จะจัดสร้างพระพุทธรูปขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติคุณ ในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษาในปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ และเพื่อเป็นการถวายพระราชกุศลในโอกาสอันสำคัญยิ่งนี้ด้วย โดยจักได้อัญเชิญพระพุทธรูปดังกล่าวมาประดิษฐานเป็นพระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัยเพื่อความเป็นสิริมงคลและสืบสานพระพุทธศาสนาต่อไป

ในการนี้ มหาวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นว่า พระเจ้าล้านทองซึ่งเป็นพระประธานในพระอุโบสถวัดพระแก้ว (พระอารามหลวง) จังหวัดเชียงราย เป็นพระพุทธรูปที่มีพุทธลักษณะงดงาม รูปแบบศิลปปาละ เป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนชาวเชียงรายและล้านนามาช้านาน สมควรที่จะจัดสร้างพระเจ้าล้านทองขึ้นโดยจำลองให้มีขนาดประมาณร้อยละ ๙๐ ขององค์เดิมตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น

มหาวิทยาลัยได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อขอพระราชทานพระราชานุญาต และได้รับพระราชานุญาตให้จัดสร้างได้ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมอย่างหาที่สุดมิได้

บัดนี้ประติมากรคือ พันโทนภดล สุวรรณสมบัติ ได้ดำเนินการปั้นพระพุทธรูปต้นแบบเสร็จเรียบร้อยแล้ว มีขนาดหน้าตักกว้าง ๑ เมตร ๘๐ เซนติเมตร สูง ๒ เมตร ๒๖ เซนติเมตร โดยมีฐานพระพุทธรูปสูง ๑ เมตร ๓๐ เซนติเมตร ซึ่งหลังจากที่ใต้ฝ่าละอองพระบาทได้ประกอบพิธีเททองในวันนี้แล้ว จักได้นำมาประดิษฐานในวิหารที่มหาวิทยาลัยจะได้จัดสร้างขึ้นเพื่อเป็นพระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัยสืบไป

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานกราบบังคมทูลเชิญใต้ฝ่าละอองพระบาททรงประกอบพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง จำลอง เพื่อความเป็นสิริมงคลต่อไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

พระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง
เฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษา สยามบรมราชกุมารี
ประจำมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ประวัติพระเจ้าล้านทอง และวัดพระแก้ว จังหวัดเชียงราย

พระเจ้าล้านทอง วัดพระแก้ว เชียงราย

พระประธานที่ประดิษฐานในพระอุโบสถวัดพระแก้ว เป็นพระพุทธรูปสำริด ปางมารวิชัยหน้าตักกว้าง ๒ เมตร สูงจากฐานทับเกษตรถึงยอดพระรัศมี ๒.๘๐ เมตร รอบพระเศียร ๑.๖๐ เมตร นั่งขัดสมาธิราบ พระรัศมีมีลักษณะเป็นดอกบัวตูมอยู่ภายในเปลวเพลิง ชายสังฆาฏิสั้นเหนือราวพระถันเม็ดพระศกใหญ่พระหนุสองชั้นเป็นปมใหญ่และชัดมาก จากการสอบถามท่านผู้รู้ประวัติเมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๔ จำนวน ๒ ท่าน คือพ่อหนานศิริ ศรีนรพรรณ อายุประมาณ ๙๐ ปี มรรคาทายกวัดพระแก้ว และพ่อน้อยแก้วอริยา อายุประมาณ ๘๐ ปี มรรคทายกวัดพระสิงห์ ท่านเล่าให้ฟังว่าพระพุทธรูปองค์นี้แต่เดิมเป็นของวัดพระเจ้าล้านทอง ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย แต่ได้มีสภาพเป็นวัดร้างจึงได้รื้อไป ปัจจุบันอยู่บริเวณโรงเรียนอนุบาลเชียงราย และจวนผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย เมื่อวัดพระเจ้าล้านทองถูกรื้อ จึงได้อันเชิญพระพุทธรูปไปไว้ที่วัดดอยงำเมือง หรือดอยงามเมือง ต่อมาพระครูธรรมวงศ์วิวัฒน์ (พระพุทธิวงศ์วิวัฒน์) ได้ขออนุญาตกรมศิลปากรอันเชิญมาประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอุโบสถวัดพระแก้ว เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๔ เนื่องจากเคยประจำอยู่วัดพระเจ้าล้านทองมาก่อน ชาวเชียงรายจึงนิยมเรียก “พระเจ้าล้านทอง” (วัดพระแก้วเชียงราย ; 2534)

ประวัติวัดพระแก้ว

วัดพระแก้ว ตั้งอยู่ถนนไตรรัตน์ ตำบลเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานแห่งชาติ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๗๘ ปัจจุบันมีฐานะเป็นพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ โดยได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวง เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

มูลเหตุที่ได้รับนามว่า วัดพระแก้ว

วัดพระแก้ว แต่เดิมมีชื่อว่า วัดป่าเยี๊ยะ หรือ วัดป่าญะ (ไม้เยี๊ยะ เป็นไม้ไผ่พันธุ์พื้นเมืองชนิดหนึ่งชาวบ้านนิยมนำไม้ไผ่ชนิดนี้ไปทำหน้าไม้หรือขาธนู) จนกระทั่งเมื่อพุทธศักราช ๑๙๗๗ ได้ค้นพบพระแก้วมรกต ณ วัดแห่งนี้ ชาวบ้านจึงเรียกขานใหม่ว่า "วัดพระแก้ว"

ครั้งนั้น พระเจดีย์วัดป่าเยี๊ยะได้ถูกอสนีบาต (ฟ้าผ่า) พังทลายลง เจ้าอธิการและพุทธศาสนิกชนชาวเชียงรายได้พบพระพุทธรูปปั้นองค์หนึ่ง ครั้งแรกเข้าใจว่าเป็นพระพุทธรูปธรรมดา จึงได้อันเชิญไว้ในพระวิหาร ต่อมาปูนที่พอกไว้ตรงพระนาสิก (จมูก) ได้กะเทาะออก จึงเห็นเป็นแก้วสีเขียว จึงได้กะเทาะออกทั้งองค์ ปรากฏว่าเป็นพระแก้วมรกต หมื่นค้อม ผู้รักษาการเมืองเชียงรายจึงได้กราบทูลรายงานไปยังเจ้าเมืองเชียงใหม่ให้ทรงทราบ ซึ่งต่อมาพระเจ้าฝั่งสามแกน เจ้าเมืองเชียงใหม่จึงได้ตกแต่งขบวนช้างมารับพระแก้วมรกต ไปเมืองเชียงใหม่ แต่พอถึงเมืองแจ้สัก (อยู่ในท้องที่ อ. พร้าว จ. เชียงใหม่) ช้างไม่ยอมไปเมืองเชียงใหม่จึงต้องนำไปเมืองลำปาง สรุปแล้วพระแก้วมรกตได้ประดิษฐานอยู่ตามเมืองต่างๆ ดังต่อไปนี้

เมืองเชียงราย ประดิษฐาน ๔๕ ปี ตั้งแต่พุทธศักราช ๑๙๓๔ - ๑๙๗๙
เมืองลำปาง ประดิษฐาน ๓๒ ปี ตั้งแต่พุทธศักราช ๑๙๗๙ - ๒๐๑๑
เมืองเชียงใหม่ ประดิษฐาน ๘๕ ปี ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๐๑๑ - ๒๐๙๖
เมืองเวียงจันทร์ ประดิษฐาน ๒๒๕ ปี ตั้งแต่พุทธศักราช ๒๐๙๖ - ๒๓๒๑
กรุงรัตนโกสินทร์ ประดิษฐาน ตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๓๒๑ - ปัจจุบัน

ครั้งหลังสุด เมื่อ พุทธศักราช ๒๓๒๑ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ได้เสด็จเป็นจอมทัพไปปราบเมืองเวียงจันทร์ และได้อันเชิญพระแก้วมรกตมาประดิษฐานไว้ ณ วัดอรุณราชวราราม ต่อมาได้สร้างกรุงรัตนโกสินทร์เสร็จแล้วพระองค์ได้เถลิงถวัลราชสมบัติตั้งปฐมราชวงศ์จักรี จึงได้โปรดให้อันเชิญพระแก้วมรกตมาประดิษฐานไว้ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๓๒๗ และได้ถวายนามว่า "พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร"

นับแต่ได้มีการค้นพบพระแก้วมรกต ณ วัดแห่งนี้ ชาวเชียงรายจึงได้ขนานนามว่า "วัดพระแก้ว" ตั้งแต่พุทธศักราช ๑๙๗๗ เป็นต้นมา และเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดเชียงรายมาโดยตลอด เจ้าอาวาสวัดพระแก้วเกือบทุกรูป เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์จังหวัดเชียงราย เท่าที่ค้นพบหลักฐาน เมื่อพุทธศักราช ๒๔๒๐ ครูบาสมณะ โสภโณ ได้เป็นเจ้าอาวาสวัดพระแก้ว และดำรงตำแหน่งเป็นราชครูเมืองเชียงราย อันเป็นตำแหน่งเทียบเท่าเจ้าคณะจังหวัดในสมัยปัจจุบัน ครูบาสมณะท่านได้ปรับปรุงพระอารามขึ้นใหม่ และได้สร้างพระอุโบสถหลังปัจจุบัน เมื่อพุทธศักราช ๒๔๓๓ พระอุโบสถหลังนี้ได้ทำการซ่อมแซมใหญ่อีกครั้งหนึ่ง พุทธศักราช ๒๕๐๔ (วัดพระแก้วเชียงราย ; 2534)

พระเจ้าล้านทอง ที่ปรากฏในพระอารามต่าง ๆ ในประเทศไทย

การตั้งชื่อพระพุทธรูปว่าพระเจ้าล้านทองเป็นความนิยมของชาวล้านนา ซึ่งแสดงถึงจำนวนน้ำหนักของโลหะที่ใช้ในการหล่อพระพุทธรูป ซึ่งสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ ได้เขียนไว้ดังนี้

พระเจ้าล้านทอง ที่มักเขียนตามเสียงอ่านว่า พระเจ้าล้านตอง เป็นชื่อพระพุทธรูปอีกชื่อหนึ่งที่มีอยู่ด้วยกันหลายองค์ การที่มีชื่อเรียกดังกล่าวเพราะใช้ "ทอง" ซึ่งอาจเป็นทองเหลืองหรือทองแดงก็ได้ แต่โดยมากเป็นทองสำริด น้ำหนัก "หนึ่งล้าน" ว่าเท่ากับ ๑๐ หาบ หรือ **พันชั่ง** มาสร้างเป็นพระพุทธรูปองค์นั้น เช่น พระเจ้าล้านทอง ที่วิหารของวัดพระเจ้าล้านทอง ในเขตเมืองเก่าเชียงแสน จังหวัดเชียงราย สร้างเมื่อพุทธศักราช ๒๐๓๐ หน้าตักกว้าง ๔ ศอก ๒ กำมือ พระเจ้าล้านทอง ที่ซุ้มเจดีย์ ในพระวิหารหลวง วัดพระธาตุลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ซึ่งสร้างเมื่อพุทธศักราช ๒๐๕๗ พระเจ้าล้านทองที่วัดพระเจ้าล้านทองในเขตเมืองเก่า คือตัวอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ สร้างเมื่อพุทธศักราช ๒๐๖๙ ปัจจุบันย้ายไปประดิษฐานที่วัดพระเจ้าล้านทอง ตำบลน้ำแพร่ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พุทธลักษณะของพระเจ้าล้านทองที่วัดพระเจ้าล้านทอง คือเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย เนื้อทองสัมฤทธิ์ ขนาดหน้าตัก ๑๘๐ เซนติเมตร สูงรวมฐาน ๒๗๔ เซนติเมตร ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณวัตถุตามประกาศกรมศิลปากร

ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ ๑๐๒ ตอนที่ ๒ วันที่ ๔ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๒๘ (สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ ; ๒๕๔๒)

อานิสงส์ในการสร้างพระพุทธรูป

ในวัฒนธรรมของล้านนา ได้มีคติในการสร้างพระพุทธรูป และมีกฎเกณฑ์อย่างเป็นระบบ สะท้อนถึงความมีอารยธรรมและความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ตลอดจนสกุลช่างที่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน ไม่ว่าจะเป็นกรรมวิธี วิธีการกำหนดขนาด มาตรฐานของพระพุทธรูป การปั้น การหล่อ เวลาที่เหมาะสม และบุญกุศลต่างๆ ที่ได้จากการสร้างพระพุทธรูป ซึ่งบุญกุศลที่ได้ กำหนดได้ดังนี้

ในคัมภีร์ตำราสร้างพระพุทธรูปของวัดป่าบงจันจว้า กล่าวว่าเจ้าของพระพุทธรูปที่สร้างถวายนั้นจะได้เสวยสุขทั้งในเมืองคนดีและเมืองฟ้าด้วยระยะเวลาต่างกัน ดังนี้

พระพุทธรูปที่เขียนบนใบไม้ (อย่างใบลาน)
มีอานิสงส์ (ให้ได้เสวยสุขนานถึง) ๕ กัปป์
พระพุทธรูปที่วาดบนแผ่นผ้า กระดาษ หรือทำด้วยดินเหนียว
มีอานิสงส์ ๑๐ กัปป์
พระพุทธรูปที่สลักจากหิน หยก ไม้จันทร์ มีอานิสงส์ ๑๓ กัปป์
พระพุทธรูปที่สลักจากท่อนไม้ต่างๆ มีอานิสงส์ ๑๙ กัปป์
พระพุทธรูปที่หล่อด้วยทองแดงหรือทองเหลือง มีอานิสงส์ ๑๗ กัปป์
พระพุทธรูปที่สร้างด้วยครั่ง มีอานิสงส์ ๒๐ กัปป์
พระพุทธรูปที่สลักจากงาช้าง มีอานิสงส์ ๓๐ กัปป์
พระพุทธรูปก่ออิฐถือปูน มีอานิสงส์ ๓๒ กัปป์
พระพุทธรูปที่สร้างจากหินและเงิน มีอานิสงส์ ๔๕ กัปป์
พระพุทธรูปที่สร้างจากผงดอกไม้ผสมน้ำรัก มีอานิสงส์ ๑๐๐ กัปป์
พระพุทธรูปที่สร้างจากทองคำ มีอานิสงส์ ๑๒๐ กัปป์
พระพุทธรูปที่สร้างจากโลหะ ๕ ชนิด มีอานิสงส์ ๑๐๐๐๐ กัปป์
พระพุทธรูปแก้วมณี มีอานิสงส์ อสงเขยยกัปป์

(สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ ; ๒๕๔๔)

บรรณานุกรม

๑. พระราชรัตนากร. ๒๕๓๔ **วัดพระแก้วเชียงราย**. กรุงเทพ : รำไทยเพลสเซ็นเตอร์.

๒. **สารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ**. ๒๕๔๒. กรุงเทพ : มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทยธนาคารไทยพาณิชย์.

พระเจดีย์วัดพระแก้ว

พระเจ้าล้านทอง
ประดิษฐานในวัดพระแก้ว
จังหวัดเชียงราย

ที่ รล ๐๐๐๗/ ๔๖๒๗

สำนักราชเลขาธิการ
สวนจิตรลดา กทม

๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๘

เรื่อง พระราชทานพระราชานุญาตการจัดสร้างพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง ฯ
เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
อ้างถึง หนังสือที่ ศธ ๕๙๐๐/๑๗๗๕ ลงวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอพระราชทานพระราชานุญาตจัดสร้างพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง และขอพระราชทานพระราชานุญาตอัญเชิญอักษรพระนามาภิไธย "ส.ธ." ประดิษฐานที่ฐานพระพุทธรูป ฯ จำลอง และเชิญพระพุทธรูปดังกล่าวเป็นพระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัย ซึ่งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จะจัดสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว พระราชทานพระราชานุญาต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณหญิงอารยา พิบูลนครินทร์)
ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

กองงานในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ
สยามบรมราชกุมารี
โทร. ๐๒ ๒๘๐-๑๖๔๐ โทรสาร. ๐๒ ๒๘๐-๑๖๓๙

ที่ ว.พก. 41/2548

วัดพระแก้ว อำเภอเมืองเชียงราย
จังหวัดเชียงราย 57000

25 พฤษภาคม 2548

เรื่อง อนุญาตให้สร้างจำลองพระประธาน

เจริญพร อธิการบดีมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ 5900/1260 ลงวันที่ 18 พ.ค. 2548

ตามหนังสือที่อ้างถึง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงมีความประสงค์จะสร้างจำลองพระเจ้าล้านทอง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปประธานในพระอุโบสถวัดพระแก้ว ขนาด 3 ใน 4 เท่าขององค์จริง เพื่ออัญเชิญไปประดิษฐานเป็นพระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัย ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

อาตมภาพได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงสร้างได้ตามความประสงค์ และขออนุโมทนาในกุศลสรัทธาเป็นอย่างยิ่ง

ขอเจริญพร

(พระธรรมราชานุวัตร)
เจ้าอาวาสวัดพระแก้ว

- วัดพระแก้ว เชียงราย
โทร 0-5371-1385, 0-1883-1484
โทรสาร 0-5371-5875

โครงการ
จัดสร้างพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง
เฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษา สยามบรมราชกุมารี

หลักการและเหตุผล

เนื่องในวโรกาสอันเป็นมหามงคลที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ นั้น มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงพระราชทานความเมตตาแก่พสกนิกรชาวไทย รวมทั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ซึ่งได้อัญเชิญพระราชสมัญญานามของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นชื่อของมหาวิทยาลัยเป็นอเนกประการ ฉะนั้นในวโรกาสอันเป็นมหามงคลยิ่ง เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติคุณที่ปกแผ่ไพศาล และเป็นมงคลประวัติแก่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จึงเห็นควรจัดสร้างพระพุทธรูปเฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประกอบกับมหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า พระเจ้าล้านทอง ซึ่งประดิษฐานเป็นพระประธานในพระอุโบสถของวัดพระแก้ว (พระอารามหลวง) อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เป็นพระพุทธรูปที่มีลักษณะงดงาม เสริมสร้างศรัทธาปสาทะให้เกิดแก่พุทธศาสนิกชนที่ได้มีโอกาสสักการะกราบไหว้มาหลายชั่วอายุคน จึงเห็นสมควรสร้างพระเจ้าล้านทองจำลองเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในวโรกาสดังกล่าว และจักได้นำมาประดิษฐานเป็นพระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัยเพื่อเป็นสิริมงคล และเป็นที่สักการะของพนักงาน นักศึกษา ตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั่วไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสมหามงคลที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา

๒. เพื่อนำมาประดิษฐานเป็นพระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัย สำหรับเป็นที่สักการะของพนักงาน นักศึกษา ตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั่วไป

๓. เพื่อเป็นพระพุทธรูปสำหรับประกอบศาสนาพิธีเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางศาสนาของพนักงาน และนักศึกษาตลอดจนประชาชนทั่วไป

ลักษณะและขนาดของพระพุทธรูป

พระเจ้าล้านทองเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง ๒ เมตร สูงจากทักเกษตรถึงยอดพระรัศมี ๒.๘๐ เมตร รอบพระเศียร ๑.๖๐ เมตร นั่งขัดสมาธิราบ พระรัศมีเป็นลักษณะมีดอกบัวตูมอยู่ภายในเปลวเพลิง

หน่วยงานรับผิดชอบจัดสร้าง

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เลขที่ ๓๓๓ หมู่ที่ ๑ ตำบลท่าสุด อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

กำหนดเวลาแล้วเสร็จ

ประมาณสิ้นปีพุทธศักราช ๒๕๔๙

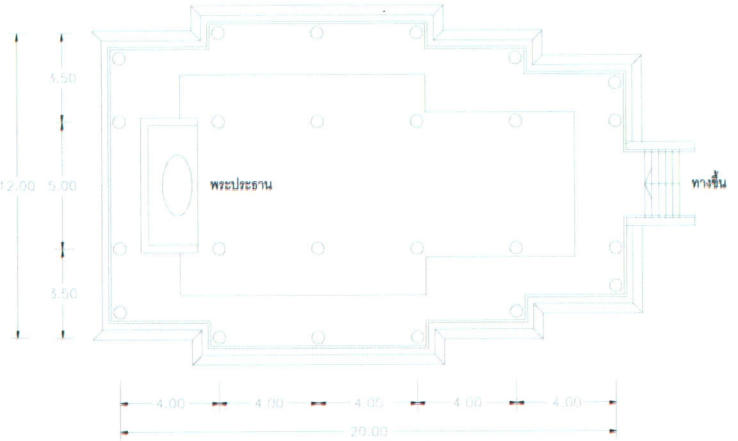
ผลที่คาดว่าจะได้รับ

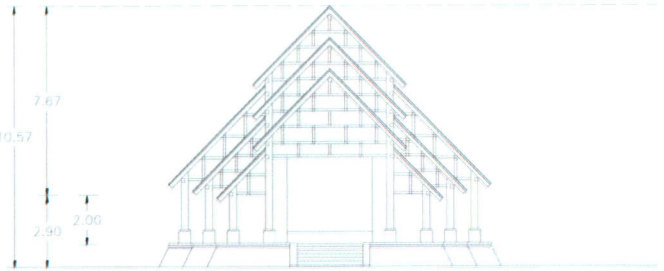
๑. เป็นการเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสมหามงคลที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา ในปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ และเป็นมงคลประวัติแก่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ชั่วกาลนาน

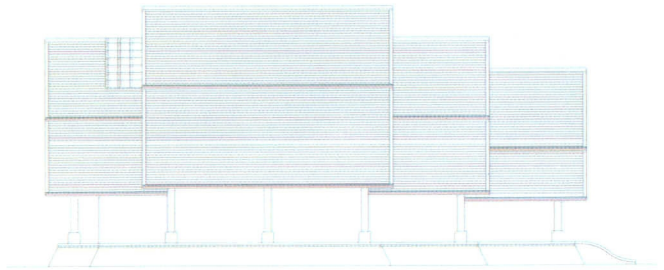
๒. พระเจ้าล้านทองจำลองที่นำมาประดิษฐานที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จะเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ เป็นที่สักการะของพนักงาน นักศึกษา และประชาชนโดยทั่วไป และยังเป็นพระพุทธรูปสำหรับประกอบศาสนพิธีต่างๆ

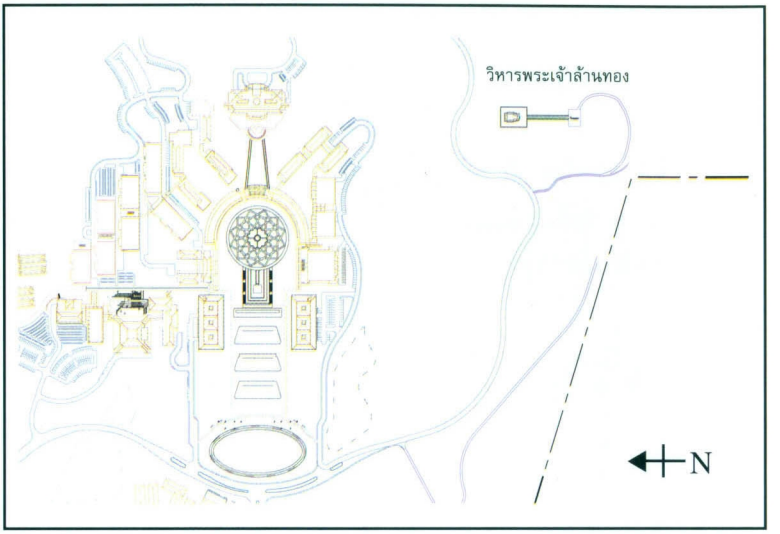
๓. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัย ที่จัดตั้งใหม่ จะมี พระพุทธรูปประจำมหาวิทยาลัยอันเป็นสัญลักษณ์ของชาวแม่ฟ้าหลวงตลอดไป

วิหารพระพุทธรูปพระเจ้าล้านทอง
เฉลิมพระเกียรติ ๕๐ พรรษา สยามบรมราชกุมารี
ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

วิหารพระเจ้าล้านทอง
N

